

עין משפט
נר מצוה

ק:

אכילת פסחים מעכבא. פלוגמא היא צפרק כילד גולין (פסחים דף עח:) דרבי נתן ורבנן [ה] ומשמע מתוך פירוש הקונטרס דסבר לה כמ"ד מעכבא לגבי הא [דאפילו למ"ד לא מעכבא] דבעינן גצרה ראווי לאכילה כדמוכח התם אס כן אכילה היא

מזה [ה] וסצרה הוא עדוזה אנינות דרבנן א"נ כיון דכתיב איש לפי אכלו למזה דמזה דדידה מבאחריני סצרה הוא דדחיא אנינות דרבנן ומעכבא דקאמר לאו דוקא:
במוך לשקיעת החמה. [ו] בנמנה נקט סמוך נקט נמי הכא סמוך דהוה מזי למימר כאן קודם שקיעה כאן לאחר שקיעה:
ואחריתה כיום מר. פסוק הוא

בתרי עשר [עמוס ח']
ושמתיא לאכל יחיד ואחריתה כיום מר ולא כמו שפירש בקונטרס:

תורה אור השלם

- והפכתי חצבים לאבן וכל שיריכם לקניה והעליתי על כל מותנים שק ועל כל ראש קרחה ושמתיה כאבן יחיד ואחריתה כיום מר:

עמוד ח.י

- וידבר אהרן אל משה וכן יהיו הקרבו את חטאתם ואת עלתם לפני ידוה וחקראנה אתי באלה ואכלתי חטאת הדיוס היטב בעיני ידוה: וקרא י.יט

מוסף רש"י

אכילת פסחים מעכבא. כפרה דביענד (עפי' פסחים עח):

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

רצא אמר כו'. אמילתיה דר"ש קאי לשנויי דר"ש אדר"ש: **אידי ואידי לאחר הלום**. ואפילו מת לאחר חלות קודם ששחטו עליו אית ליה לר"ש לא יציא את פסחו דרחמנא דחייא כדדריש ואילו [ז] שלמים קרבנו כל קרבנותיו לא יציא אלא כשהוא שלם ודקתני אונן טובל ואוכל פסחו לערב כשמת לאחר ששחטו וזרקו עליו: **מאי דהוה סוה**. הרי נפטר ואמאי דחייא אכילתו אנינות לילה דרבנן טפי משאר קדשים בשלמא לאציי דמוקי לה בקודם ששחטו וזרקו עליו וצלאחר חלות חובת פסח חלה עליו להביא ואי לא שרית ליה לאוכלו לא מיימי הילכך לא העמידו דצריהס אלא לרצא אמאי לא העמידו הא כבר שחט וזרק:
ה"ג א"ל **רבינא אכילת פסחים מעכבא מדרבנא דר רב הונא**. ולקמן מיייתין לה: א"ל **רצא רצא רצא ציט מאי דאמר לך רבך**. רבינא שמע לו שיפה השיך על שאילתך ובמסכת שבוות כי [א] האי סוגיא דרבה ורבינא ורצ אלא צפ' ידיעות הטומאה (דף יח.) : **יוס שמועה**. ששמע שמת לו מת ובשמועה קרובה צבחוך **זי** עסקין: **כיום קצורה למות צעפה ושלשים**. מיוס [ז] שמועה מתחיל למנות [ח] לרחמיא ונעילת הסנדל [ט] ול' לגיחוך: **ולאכילת פסחים**.

הוי יוס שמועה כיוס ליקוט עצמות דקיימא לן בפסחים צפרק האשה (דף צב.) השומע על מתו והמלקט עצמות טובל ואוכל בקדשים לערב והוינן צה מלקט עצמות הזזה שלשי [וח] צעי ומשינין אימא שלקטו [ולן] אחרים עצמות דלאמרינן צמו"ק (דף טז.) המלקט עצמות אציו ואמא הרי זה מתאצל עליהס כל היום ואשמועינן בפסחים דלערב מותר בקדשים והכא אשמועינן יוס [ז] שמועה לענין אכילת פסחים לא כיוס קצורה הוא דאילו יוס קצורה לא אכיל פסחו לערב ואפילו מת צאתמול [יד] צי"ג אלא כיוס ליקוט עצמות הוי ומותר בכל הקדשים והא דנקט פסחים משום דיוס [ז] קצורה נקט ליה למימר דכיוס קצורה אפילו פסח נמי לא: **אחד זה ואחד זה**. (א) על כר כך איוס קצורה ויוס ליקוט קאי וקשיא

רישא לסיפא כדלקמן דאי איוס שמועה ויוס ליקוט לא שיך למימני אחד זה ואחד זה דכיון דמינייהו סליק זה וזה מיבעי ליה: **טובל ואוכל בקדשים לערב**. וכ"ש פסחו: [ו] **כיום ליקוט עצמוס**. משמע ולא כיום קצורה דאילו יוס קצורה לא אכיל פסחו לערב: **מאי היא**. דפליגי בגיל יוס קצורה שאינה [ז] יוס מיתה דאיכא למ"ד תפיס לילו מדרבנן וסבר אכילת פסחים לא מעכבא הילכך אפילו פסח לא אכיל ולקמן מיימי להו: **רצה דר רב הונא אמר כאן ששמע שמועה או שלקטו לו עצמוס או שקבר מוט צי"ד סמוך לשקיעת החמה וכאן לאחר שקיעת החמה**. סיפא דקתני צכולהו אוכל קדשים וכ"ש פסחו כשבא עליו אחד מאלו לפני שקיעת החמה דה"ל לערב ליל יוס קצורה וליל יוס שמועה וליל [ח] (פסחים) ציוס ליקוט עצמות וסבר יוס קצורה לא אכיל [ח] כשאיירע לו אחד מאלו לאחר שקיעת החמה דה"ל לילה זה יוס קצורה עצמו ולא ליל יוס קצורה אע"ג דאף הוא מדרבנן החמיירו ציוס קצורה עצמו יותר מיוס שמועה וליקוט לאוסרו בפסח אצל ציוס ליקוט לא אסרוהו בפסח אלא בשאר קדשים הנרכוהו להמתין עד ערב והי"ק לאכילת פסחים הוי יוס שמועה כיוס ליקוט ואוכל פסחו ואפי' שמע או ליקט אחר שקיעה דה"ל יוס שמועה עצמו ויוס ליקוט עצמו ואפילו [ז] לאכיל פסחו לערב דל"ד אסור לאכול בפסח ואע"ג דחלה עליו שמחת הרגל ואינו נוהג אצילות כרגל ה"מ אצילות דמדרבנן היא וכתיב ושמתח צבחוך [דברים טז] אצל אנינות ליאסר בקדשים חלה עליו ואחד זה ואחד זה [ו] היכא דבאו עליו מצעוד יוס אוכל בקדשים לערב דלילו [ז] לא תפיס ומיהו ציוס אסור בשאר קדשים אפי' יוס [א] שמועה וליקוט עצמות צר מפסח כדמפרש טעמא ואילו: **מאי דהוה סוה**. ומה לי פסח ומה לי שאר קדשים הא אמרת קדשים [ב] אסור ציוס ליקוט לצו ציוס דקתני לערב ובפסח אמאי שרית ליה: **אכילת פסחים מעכבא**. לא [ב] העמידו דצריהס צמקוס כרת ומיהו ציוס קצורה העמידו דצריהס משום דרובא קצרי ציוס מיתה ואפי למישרי יוס מיתה עצמו ויש מקומות שהעמידו דצריהס צמקוס כרת דלאמרינן בפסחים בהאשה (דף צב.) **ומאי סנאי**. דפליגי ציוס קצורה למיתפסס לילו מדרבנן דקאמר רצ חסדא לעיל תנאי היא: **עד מסי מסאונן**. ליאסר בקדשים: **כל היום**. קס"ד בגל לילו: **כל זמן שלא נקבר**. קא ס"ד לקולא פליג ואמר [ד] דכל היום לא מיתסר דמשקברו [ה] הותר מיד: **אי נימא ציוס מיתה**. שקברו ציוס שמת: **מי איכא דליוס ליוס כו'**. הא צין לר"ש צין לרבי דפליגי עליה דר' יהודה צאנינות לילה דיוס מיתה מדרו מדברי [ה] סופרים מיהא אסור: **אחריפה כיום מר**. [ו] אחריפה של זונה כיוס מר שמתאצל ומימר על מתו לפי שקסופו למות עליה ויתאצלנו עליהן [ז] אלמא מיריות יוס שלם הוא: **איוס קצורה**. שמת אתמול וקצרו היום. ואכתי לא אסיקנא מילתיה לתנאי [ז] דרצ חסדא עד סיפא דתפרא ר' ירמיה: **הא מני**. צין [ח] לרבי צין לרבנן מותר: **כל אוסו היום**. של קצורה ולילו: **רצי אומר כל זמן שלא נקבר אצל קצרו**. אישמתי ליה צלילה ומיהו ציוס ליכא למימר דשרי ליה רצי דאפילו [ב] יוס דליקוט [ז] עצמות אסור כל היום כדאמרת טובל ואוכל לערב: **והנאי כו'**. אלמא רצי לחומרא אמרה וכיון דליכא לפרושי פלוגמא [א] דרבנן [ט] לאכול צעודו מוטל לפניו ועכ"כ [ז] בגיל יוס קצורה פליגי דקאמר רצי אפי' קצרו לסוף [י] יימס מתאונן עליו ליל יוס קצורה וחס"א אינו מתאונן עליו ציוס קצורה אלא יוס עצמו אצל לא לילו והיינו תנאי דרצ חסדא: **מודאי"ר יוס קצורה**. דליה גופיה דרבנן תפיס לילו מדרבנן מכלל דיוס מיתה דאורייתא [א]: **עפים לילו דאורייתא**. דקא סלקא דעתך לא עשו חכמים חיזוק לדצריהס [ז] שעיקרו מדצריהס יותר משעשתה תורה לדצריה: **כל היום**. כל ששמע דאלו הקרבנות חלוקין משאר קרבנות שעליהן שמעת לאוכלן צאנינות לילה מפני שכולנו אוניין ואין כהן לאוכלן אצל לדורות שיש כהנים לאוכלן צין ציוס וצין צלילה אסור: **לעולם דרבנן היא**. אפילו אנינות לילה דיוס מיתה ואפילו הכי יוס קצורה דליהו גופיה מדרבנן לילו נמי לרבי אסור מדרבנן:

ומחמיוס

מסורת הש"ס

א) [פסחים עח:]; ב) שמוות רפי"צ ע"ש ירוש' פסחים פ"ח ה"ח; ג) שמוות פ"ד ה"ד; ירוש' שם, סנהדרין פ"ב ה"א, הוריות פ"ג ה"ג; ד) מו"ק כא, ס) [לעיל מה. כמזות מב], ו) ת"כ שבתי פ"ב ה"א, ז) [צרכות טז: ועיני], ח) מו"ק כא., ט) שם כב., י) ע' ביצה ריש דף ו, יז) [בגל המקומות שהביא הש"ס הך קרא צרכות טז: ומו"ק כא. סוכה כה: לא פירש רש"י כמו כאן וגם לא נמלא רשום פסוק רק צעמוס ח פ"י בלאימא צמו' ד"ה ואחריתה].

◄◄

הגהות הב"ח

א) גמ' מתקף לה רב יוסף; ב) שם אמריה [רבנן] קמיה דר' ירמיה; ג) שם מרין הכי וכו' רבי אומר כל זמן שלא נקבר תופס לילו עמו אמריה רבנן קמיה דרבא אמר מדקאמר וכו' מוספ ללו עמו מדרבנן מכלל דיוס מיתה מוספ: ד) שם איי היום אסור ובליילה: e) רש"י וכו' הין אחד זה וכו' רעל כמון וכו' רשעא לניפא דאי איוס וכו' מיבעי ליה כדלקמן הס"ד: ו) ד"ה כיוס ליקוט צ"ל קודם ד"ה אחד זה: ז) ד"ה רצה וכו' ואחד זה. ח) הין ליקוט כן שמועה: ט) ד"ה כל זמן וכו' דמשקברו צעפה ושלשים: י) ד"ה והמיה מותר מיד: יז) ד"ה והמיה וכו' פלוגמא דרבנן צעודו לצ"ל ומינת לאכול נמחק:

◄◄

שינויי גוסחאות

א) גי' הגר"א ברמיוס קודם חצות. וע' לקויו הלכות: ב) א"ל רבא (ש"מ) וביה בשרי"ט: ג] ליקוט עצמות (ש"מ): ד] ג"א ברותא [וכן ללקן]. ערוך ערך דר. י. ועי' מ"ש פסחים יא ע"א על הגליון (הגר"א): ה] צ"ל תפיס (ש"מ): ו] צ"ל והמלקט (צ"ס) וביה בבחתי (ד"ס): ז] תריץ דבי עד מתי מתאונן עליו לצ"ל (ש"מ): ח] צ"ל למימרא (ש"מ) [א] צ"ל שלא (ש"מ): י] צ"ל לעיל (צ"ס): וזא דנף טס ע"כ: יא] גריטין גמי כי האי סוגיא ברבא ורבינא וכו' פל"י (ש"מ): יב] וכו"י ברבא ורבא אדא ורבינא. וכ"ה נסון: יב] דמיוס (צ"י): יג] צ"ל דיוס (ש"מ): יד] צ"ל מתאמול (ש"מ): טו] צ"ל יום (ש"מ) [זו] שאינו (בתנ"י): יז] ודיל יום ליקוט וכו' פל"י (ש"מ, צ"ס): יח] צ"ל אכיל (ש"מ): יט] צ"ל אפילו (ש"מ): כ] דלילין לא תפסי ומיהו בו כיום כו' פל"י (ש"מ): כא] צ"ל כיום (ש"מ): כב] בשאר קדשים (בתנ"י): כג] ולא (בתנ"י, צ"ס), ובס"מ דלא: כד] ואמר רבי דאפילו כל היום פל"י (ש"מ): כה] צ"ל דמדברי (ש"מ): כו] צ"ל עליו (ש"מ): כז] מיתת לתנאי לימא צי"ס: כח] הא בין לרבי בין לרבנן לילה מותר (בתנ"י): כט] דהא אפילו (ד"ק) ועי' כס"י: ל] ליקוט (ש"מ): לא] פלוגמא דנישור רבנן (ש"מ): לב] צ"ל ע"כ בגל וא"ו (ש"מ): לג] דאורייתא תפיס לילו מדאורייתא פל"י והס"א (ש"מ): לד] צ"ל דרבר (ש"מ): דט] גי' צ"ק ורבנן ומדלא (קתני) [קאמר] דס"ל כמ"ד מעכבא משמע לגבי האי אפילו למ"ד לא מעכבא (דרהא) מודה דבעין גבירא כו'. ובס"מ גריוס הסל כלפינו, אלא דלהלן צמקון גריוס כמ"ד מעכבא ודרוחק הוא לומר דפליגי אמוראי דשמעוןי בבחי וגראה לפרש דאפילו יז' נתן דאמר לא מעכב כיון דמעכבא לגבי הא דבעינן גבירא דחוי לאכילה כו'. ועי' בת"י: לו] צ"ו לימא מיתת מצוה. ובס"מ גריוס אכילה חשובה היא וסברא כו': לו] גי' ש"מ בהגם נקט סמוך דהוה מצי למימר כו'. ועי' כס"י וז"ק דמישביס הגירסא שלנו דר"ל דלידיו דנקט צמנו דוכתי צ"סם גבי מנהג לון סמוך לשקס"ס נקט נמי הכא כהא לשא"ל:

